

druhů k dispozici, mají svou cenu i mapy světového rozšíření a dnes nejvíc oceňované, podstatně doplněné mapy výskytu na našem území i orientační mapové zpracování výsledků kroužkování u nás. Takové vybavení umožnily až nově zveřejněné souborné originální údaje. Totéž platí i o rozšířeném zpracování ekologických dat u jednotlivých druhů.

Podobná kompendia si nekladou za úkol stát se pomůckou pro přesné určování jednotlivých druhů a nejsou také určena pro práci v terénu; k tomu hlavně u ptáků postrádají potřebné barevné ilustrace. Přesto se dbá na to, aby obsahovala podrobný popis vnějšího vzhledu a data o rozměrech. Spolu s moderními určovacími atlasy (např. J. Dungel, K. Hudec: Atlas ptáků České a Slovenské republiky, Academia 2001) jsou tak nutným doplňkem pro determinaci doma i v přírodě. Potěšitelné je zařazení základních informací o dnes tak využívaných hlasových projevech našich ptáků, i když k přesnému určení jednotlivých druhů máme v současné době jiné pomůcky.

Celkově hodnoceno je nové vydání Fauny ptáků dílem, které na první pohled

1 Králíček ohnivý (*Regulus ignicapilla*), jeden z nejmenších našich pěvců. Foto J. Hlásek

upoutá každého zájemce o tuto problematiku svým pečlivým zpracováním informací o oblíbené a významné skupině naší zvířeny, stejně jako přehledným členěním. Splňuje tak veškeré předpoklady, které na

ně klade zoolog specialista i pracovník příbuzných praktických oborů. Navíc je psáno jazykem vyhovujícím širokému okruhu laických zájemců nebo příležitostných návštěvníků naší přírody. Kniha zahrnuje zcela recentní poznatky o rozšíření a biologii ptáků a v tomto směru je plně srovnatelná s nejlepšími zahraničními příručkami tohoto typu. To zároveň ukazuje na vysokou úroveň naší ornitologické vědy a dokumentuje bohatost a velkou rozmanitost české ornitofauny.

Po zkušenostech s první edicí svazků o ptácích ve Fauně ČR lze očekávat, že moderní verze zpracovaná na mnohem vyšší odborné úrovni bude také brzy rozebrána. Tato kvalitní a potřebná publikace by neměla chybět v žádné knihovně zájemce o přírodu i se svým logickým doplňkem – výborným již výše zmiňovaným Atlassem ptáků České a Slovenské republiky z r. 2001.

Academia, Praha 2011, druhé, upravené a rozšířené vydání, 1 190 str. Doporučená cena 725 Kč

Pavel Láska

Šesté mezinárodní sympozium o pestřenkách

Sympozium o pestřenkách (čeleď pestřenkovití – *Syrphidae*) se organizuje každé dva roky, v r. 2011 se uskutečnilo ve skotském univerzitním městě Glasgow. Hlavní budova univerzity postavená v novogotickém slohu je z dálky patrná, nezakrytá výškovými budovami. Vlastní jednání však probíhalo v menší střízlivé budově Zoologického muzea, které k univerzitě patří posláním i umístěním ve společném areálu. Setkání se konalo 5.–7. srpna – v době, kdy i v chladném Skotsku bylo příjemné počasí, a přijelo na ně 71 zástupců z různých zemí celého světa. Nejvíce byly reprezentovány evropské země, nej-

početněji pak Spojené království (Anglie a Skotsko), a hned po něm Srbsko a Španělsko. Ze zámořských zemí byly zastoupeny kromě Kanady a USA i Brazílie, Kolumbie a Mexiko. Z České republiky se tentokrát dostavili i tři noví účastníci, bohužel se ale žádný z nich nehodlá nadále zabývat pestřenkami. (Takže následníci dobrého jména naší syrphidologie se stále hledají.) Předneseno bylo celkem 41 referátů a určitým překvapením byl velký počet (28) prezentací ve formě posterů.

Kromě programu s abstrakty prezentací dostal každý účastník publikaci Atlas of the Hoverflies of Great Britain (*Diptera*,

Syrphidae), tedy Atlas pestřenek Velké Británie autorů S. Ball, R. Morris, G. Rotheray a K. Watt (Wallingford, Biological record centre, 2011). Kniha o 183 stranách však neobsahuje obrázky pestřenek (jak by napovídala název), ale podrobné mapy rozšíření anglických a skotských druhů v husté síti 10 × 10 km. Zobrazené území představuje 2 836 čtverců (v atlase je použit termín hektády – v české terminologii jsem zatím nenašel), přičemž informace o výskytu je k dispozici z 2 728 ploch. Autoři jednotlivých údajů ve sbírkách a hlášeníích jsou na konci publikace jmenovitě uvedeni, je jich kolem jednoho tisíce. Celkem bylo zaznamenáno 279 popsanych druhů pestřenek; nálezy jsou řazeny do tří období, a to před r. 1985, po r. 1985 a od r. 2000. Obdivuji tuto mravenčí práci, jenom použitá nomenklatura mohla více odpovídat aktuálním poznatkům.

Na první pohled by se zdálo, že se od setkání před dvěma roky mnoho nového nepřihodilo. Kromě obvyklých témat se však objevily dva nové prvky. Jedním z nich je cílevědomé rozšiřování vzácných pestřenek, které nemají žádný ekonomický význam, na nové lokality s cílem udržet bohatost druhů pro příští pokolení. Ochrana těchto druhů není dosažena pokutami případným sběratelům, ale vytvářením podmínek pro život těchto pestřenek ve volné přírodě a jejich úměrným rozmnožováním a vysazováním. Rovněž dosavadní kroky vedoucí ke zvyšování stáří stromů v lesních porostech přinesly již výsledky – růst početnosti vzácných druhů pestřenek vázaných na lesy pralesovitého charakteru. V tomto ohledu bych rád připomněl zásluhy českého a dlouhá léta v Nizozemsku působícího lesníka a ekologa Josefa Fanty o rozvoj lesů v Evropě.

1 Účastníci mezinárodního sympozia o pestřenkách. Zoologické muzeum, Glasgow 2011. Foto J. Acanski

V nedávné době byla ve Skotsku provedena opatření k udržení a rozmnožení konkrétních dvou druhů pestřenek. Jak referovala dcera známého skotského syřidologa Ellen Rotheray, prvním druhem byla vzácná pestřenka *Hammaerschmidia ferruginea*. V letech 1990–2006 totiž klesl počet jejich lokalit ze 13 na pět. Tento druh se vyvíjí pod kůrou padlých stromů osiky (nejvhodnější podmínky nalézají u kmenů asi 1,5–2 roky po pádu stromu). Plánovaným poražením několika stromů a jejich

infestací se počet tohoto druhu pestřenek zvýšil. V současné době pokračují práce na rozmnožení další vzácné pestřenky *Blera fallax*. Pro její vývoj bylo poraženo asi 100 borovic a do pařezů se vyvrtyly jamky o průměru 15 cm, hloubce asi 10 cm a ty se naplnily pilinami. Na lokalitu se vypustilo 170 dospělců *B. fallax* a později bylo zachyceno asi 40 exemplářů. Tato nová generace se rozptýlila až do vzdálenosti 1 km. Další novinkou konference bylo tentokrát již praktické použití genové

analýzy pro rozřídění materiálu před morfologickou analýzou u studovaného rodu *Dasytyrphus*; o něm referovala Kanadanka Michelle Locke. Teprve nyní se bude hledat morfologické rozlišení skupin rozříděných molekulární metodou.

Psát, že hlavní jednání probíhalo v kuloárech, vypadá jako klišé. Abych dokázal jeho platnost, uvádím, že se mezinárodní spolupráce projevila i na tomto fóru – 8 referátů a 9 posterů mělo autory z více než jednoho státu.

Anketa – Cena Antonína Friče

Hlasujte o nejlepší článek ročníku 2011, jehož autor získá cenu čtenářů Živy –

Cenu Antonína Friče. Návrhy na ocenění můžete posílat do 20. dubna 2012 poštou

na adresu redakce, elektronicky na e-mailovou adresu ziva@ssc.cas.cz nebo SMS na telefonní číslo **739 329 890**.

Z došlých hlasů vylosujeme při letošním předávání cen Živy tři výherce, kteří získají roční předplatné našeho časopisu.

Kontaktní adresy autorů

Radim Černý

Ústav lékařské chemie LF UK
Karlovarská 48
301 66 Plzeň
e: radim.cerny@lfp.cuni.cz

Ester Ekrťová

nám. Bratří Čapků 264
588 56 Telč
e: ester.hofhanzlová@centrum.cz

Jiří Gaisler

Ústav botaniky a zoologie PřF MU
Kotlářská 2
611 37 Brno
e: gaisler@sci.muni.cz

Tomáš Grim

Katedra zoologie a ornitol. laboratoř PřF UP
tř. Svobody 26
771 46 Olomouc
e: tomas.grim@upol.cz

Jiří Hadinec

Katedra botaniky PřF UK
Benátská 2
128 01 Praha 2
e: hadinec@natur.cuni.cz

Vladimír Hanák

Katedra zoologie PřF UK
Viničná 7
128 44 Praha 2
e: vhanak@natur.cuni.cz

Lubomír Hanel

AOPK, Správa CHKO Blaník
257 06 Louňovice pod Blaníkem 8
e: lubomirhanel@seznam.cz

Michal Horsák

Ústav botaniky a zoologie PřF MU
Kotlářská 2
611 37 Brno
e: horsak@sci.muni.cz

Jiří Klimeš

Ústav biologie a chorob volně žijících zvířat
Fakulta veter. hygieny a ekologie VFU
Palackého 1–3
612 42 Brno
e: klimesj@vfu.cz

Jan Konvalinka

Ústav org. chemie a biochemie AV ČR, v. v. i.
Flemingovo nám. 2
161 00 Praha 6
e: konval@uochb.cas.cz

Ondřej Koukol

Katedra botaniky PřF UK
Benátská 2
128 01 Praha 2
e: o.koukol@seznam.cz

Jan Květ

Katedra biologie ekosystémů PřF JU
Branišovská 31
370 05 České Budějovice
e: Jan.Kvet@seznam.cz

Pavel Láska

Katedra zoologie a ornitol. laboratoř PřF UP
tř. Svobody 26
771 46 Olomouc
e: laskap@seznam.cz

Vojen Ložek

Nušlova 55/2295
158 00 Praha 13 – Stodůlky

Jozef Májsky

Správa CHKO Biele Karpaty
Trenčianská 31
941 41 Nemšová, Slovensko
e: jozef.majsky@sopsr.sk

Radek Mikuláš

Geologický ústav AV ČR, v. v. i.
Rozvojová 135
165 02 Praha 6
e: mikulas@gli.cas.cz

Martin Minařík

Katedra zoologie PřF UK
Viničná 7
128 44 Praha 2
e: martin.minarik@gmail.com

Jiří Nermut

Entomologický ústav BC AV ČR, v. v. i.
Branišovská 31
370 05 České Budějovice
e: Jirka.Nermut@seznam.cz

Miroslav Papáček

Katedra biologie PF JU
Branišovská 31
370 05 České Budějovice
e: papacek@pf.jcu.cz

Pavel Pecháček

Katedra filosofie a dějin přírod. věd PřF UK
Viničná 7
128 44 Praha 2
e: pavel.pechacek@gmail.com

Jan Plesník

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
Kaplanova 1931/1
148 00 Praha 11 – Chodov
e: jan.plesnik@nature.cz

Robert Stejskal

Ústav lesnické botaniky, dendrologie
a geobiocenologie LDF MENDELU
Zemědělská 3
613 00 Brno
e: rstejskal@centrum.cz

Jan Suda

Katedra botaniky PřF UK
Benátská 2
128 01 Praha 2
e: suda@natur.cuni.cz

Josef Suchomel

Ústav ekologie lesa LDF MENDELU
Zemědělská 3
613 00 Brno
e: suchomel@mendelu.cz

Michal Štefánek

Katedra botaniky PřF UK
Benátská 2
128 01 Praha 2
e: stefim@seznam.cz

Oldřich Štěrba

Rezkova 25B
602 00 Brno

Vladimír Vonka

Ústav hematologie a krevní transfúze
U nemocnice 1
128 20 Praha 2
e: vonka@uhkt.cz